

Prioriteiten voor de G40-steden rond duurzaamheid, klimaat en energie

De **G40-steden** zien voor de komende jaren een aantal grote uitdagingen rond duurzaamheid, waar de inzet van het Rijk essentieel is. Op een aantal punten zullen landelijke politieke partijen zich idealiter verhouden.

Versnel de energietransitie omwille van een betaalbare energierekening voor inwoners en bedrijven, geopolitieke energie-onafhankelijkheid en het beperken van klimaatverandering.

Dat betekent dat:

- netcongestie beheersbaar wordt door te zorgen dat middels aangepaste nettarieven en regulering: opwek, opslag en gebruik van duurzame elektriciteit in tijd en plaats op elkaar af wordt gestemd, naast uitbouw van het net,
- er meer financiële steun komt voor de uitrol van warmtenetten om lokale duurzame warmtebronnen maximaal te benutten (meer WIS-gelden, voortzetting SAH),
- rijk en gemeenten vol inzetten op het energiezuiniger maken van woningen, met normering en met middelen ten gunste van minder kapitaalkrachtige huiseigenaren en huurders.

Bij deze uitdagingen hebben gemeenten een cruciale rol en daar horen regelgeving maar ook de uitvoeringsmiddelen bij, conform het ROB-advies (1,8 miljard extra tot 2030) én met zekerheid voor de komende tien jaar.

Verdiepingsdocument Klimaat en Energie

Netcongestie kan verlicht worden en de miljarden-investeringen beperkt door een betere benutting van het net inclusief de koppeling van lokale opwek aan lokaal gebruik.

- Gemeenten worden in staat gesteld middels de juiste informatie, regelgeving en prijsprikkels, om vraag en aanbod aan elektriciteit lokaal op elkaar afstemmen. Netbeheerders zetten veel meer in op slimme netten en beter benutten in plaats van enkel op bouwen.
- Voor gebruik van lokaal geproduceerde elektriciteit – bijvoorbeeld binnen hubs of bij energiedelen – gaat een lager nettarief gelden.
- Groepen bedrijven én huishoudens kunnen lokaal groepscontracten met de netbeheerder afsluiten, met een prikkel om tezamen een zo laag mogelijke netbelasting te veroorzaken.
- Netbeheerders gaan ook op het midden- en laagspanningsnet vergoedingen voor congestiemanagement geven, op basis van afspraken over terugschakeling bij piekbelasting. Deze afspraken kunnen met bedrijven of

met energiegemeenschappen of andere tussenpersonen gesloten worden (aggregators).

- De kosten van het elektriciteitsnet – inclusief het hoogspanningsnet – worden nu hoofdzakelijk door huishoudens betaald. Grotere bedrijven en instellingen betalen relatief weinig hoewel de investeringen tot 2040 juist vooral op deze grootverbruikers gericht zijn. Deze scheefheid in de tarievenstructuur dient aangepast te worden.
- Duurzaam netbewust en klimaatpositief bouwen wordt de norm en financieel en regulatorisch ondersteund door het Rijk.
- De uitrol van warmtepompen wordt gesubsidieerd, maar wel enkel indien ze (vanwege netcongestie) op afstand stuurbaar worden én buiten gebieden zijn waar warmtenetten gepland zijn.

Collectieve warmte verdient extra steun

Lokale duurzame bronnen zoals geothermie, restwarmte of aqua-thermie kunnen enkel met collectieve systemen benut worden. Met collectieve warmte kan een te grote netbelasting van het laagspanningsnet door warmtepompen voorkomen worden. De techniek is gezien alle kosten en baten de beste optie in ongeveer een kwart van de wijken. Om deze warmteoptie ook voor huishoudens aantrekkelijk te maken is nog een en ander nodig.

- Huishoudens moeten bij een overstap naar warmte het maatschappelijk voordeel terugzien in een betaalbare energierekening, die doorgaans lager zal zijn dan de kosten bij alternatieven.
 - Daarom wordt de uitrol van warmtenetten financieel ruimer gestimuleerd en is er een ruime eenmalige subsidie voor inpassende kosten. Het vastrecht kan zo laag blijven.
 - Het resterende vastrecht wordt gedifferentieerd naar de belasting van het warmtesysteem.
 - De GJ-prijs van duurzame warmte wordt structureel lager dan de aardgasprijs, mede door een ruimere SDE++ voor duurzame warmteopwek.
 - Een aansluiting op een warmtenet leidt tot een minder hoge netbelasting dan bij een keuze voor een warmtepomp. Dat voordeel moet zich vertalen in een lager nettatarief (generieke korting of een gebruiksaafhankelijk nettatarief).
- Gezien de voordelen van warmtenetten voor netcongestie op de langere termijn, krijgen collectieve warmtesystemen voorrang op een elektriciteitsaansluiting.

Wijkgericht woningen energiezuiniger maken

Wijkgericht verduurzamen van woningen is kosten-effectiever dan wanneer huishoudens zelf isolatie of installatie van duurzame technieken moeten organiseren. Bovendien zal een collectieve verduurzaming zorgen dat niemand buiten de boot valt.

- Subsidieregelingen worden verruimd en gebundeld om een wijkaanpak mogelijk te maken.
- Er komt een ruimere subsidie om ook isolatie en andere verduurzaming bij huishoudens met een smalle beurs mogelijk te maken.
- Flankerend beleid om woningen te verduurzamen:
 - De energiebelasting op elektriciteit zal per MJ goedkoper zijn dan voor aardgas en dan de accijnzen voor brandstoffen voor het wegverkeer.

- De hoogte van huren worden afhankelijk gemaakt van het energielabel van de woning.
- VVEs worden beter in staat gesteld stappen naar verduurzaming te nemen: door eenvoudigere besluitvorming binnen VVEs (meerderheid aanwezig bij een ALV) en door het oplossen van de problematiek van de splitsingsaktes.
- Uiteindelijk moeten alle huizen een goed energielabel (A,B of C) hebben; daarvoor is normering nodig.

Gemeentelijke middelen

Er liggen heel veel taken bij gemeenten om het klimaatbeleid inclusief de afspraken van het Klimaatakkoord tot een succes te maken. Daar horen de juiste middelen bij.

- Voor de huidige uitvoeringsgelden Klimaatbeleid voor decentrale overheden komt langjarige zekerheid (tot 2035). De extra middelen, zoals berekend in 2024 door de Raad voor Openbaar Bestuur, worden toegekend (1,8 mrd tot 2030).
- Voorts zijn er middelen en instrumenten nodig voor gemeenten voor de verduurzaming van wijken en voor de aanpak van netcongestie, inclusief een goede inpassing van nieuwe energie-infrastructuur.

Contact: paduurzaamheid@g40stedennetwerk.nl / 06-46188027 (Alex Kaat)